PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI A KNÍHKUPECTVO MÁ NA SKLADE:

Časoslov (cirk. slovanský)	75,–
Veliký sborník I.–III. viazaný	100,–
Trebník	40,–
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,–
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Dr. Kernaševič: Zrovnávacie bohoslovie	25,–
Fencik: Liturgika (rus.)	3,80
Prot. Aleš: Liturgika (česká)	3,–
Patriarcha Alexij: Výbor z díla (český)	10,–
Patriarcha Sergij: O spasení (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: Výňatok z diela	12,–
Doc. Pružinský: Patrológia I. a II. diel	101,–
Metr. Jelevferij: Na Božej nive (slov.)	8,55
Metr. Jelevferij: Na Božej nive (rus.)	7,60
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: Stručný prehľad cirkevnej archeológie a výtvarného umenia	15,–
Dr. Kernaševič: Pastorálka	18,–
Dr. Kernaševič: Všeobecný typikon	16,–
Praktický trebnik	40,–
Teologický zborník I.	54,–
Teologický zborník III.	65,–
Základné bohoslovie	24,–
Obrázky „Pamiatka na sv. Prijímanie“	3,–
Nový zákon (cirk. slovanský)	50,–
Dr. Š. Balogh: Úvod do filozofie	10,–
Služebník (cirk. slovanský)	60,–

Budúce číslo vyjde 10. augusta 1973

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 – Povolené SÚTI 15/8 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČNÍK XIX. – ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI – č. 7/1973

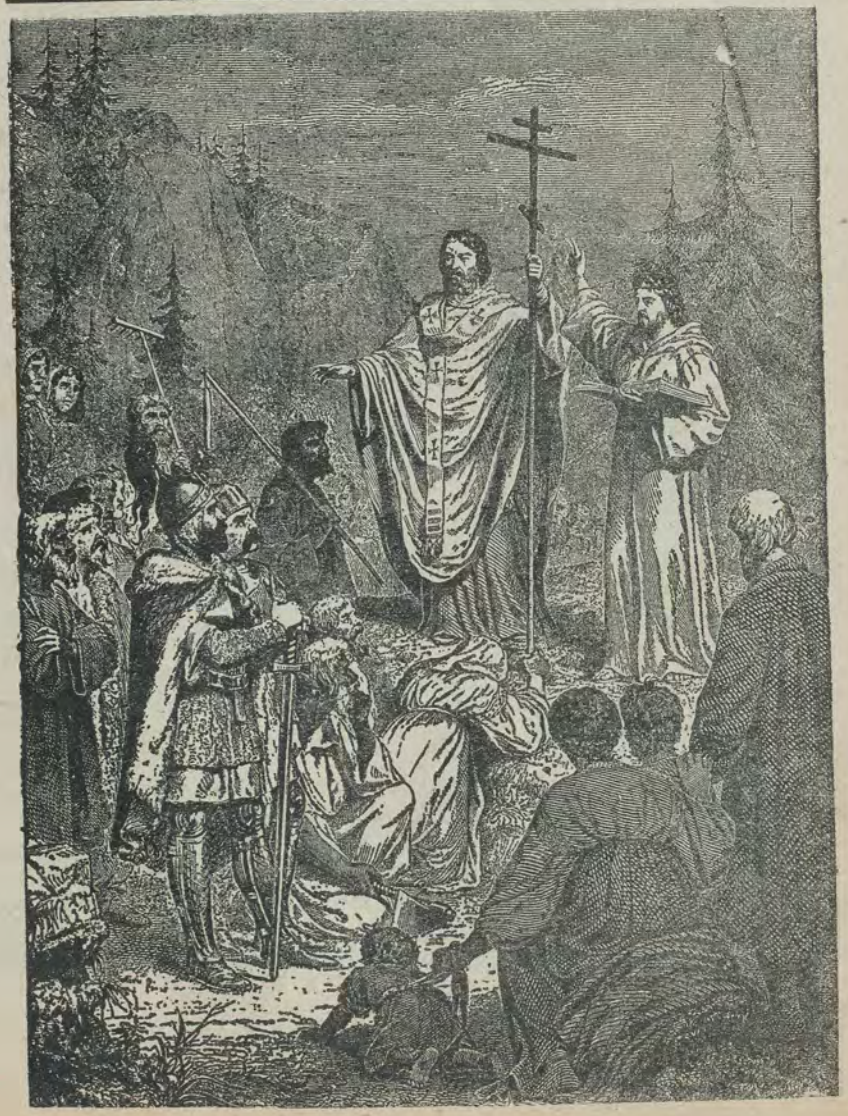

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti, srdečne vás zdravím a hneď prejdem k tomu hlavnému, čo by som vám dnes chcela povedať.

Viete, čo je to láska k vlasti? Je to to isté, čo láska k vlastnej mame. Vy, najmenší, vidíte kúsok chotára okolo seba a cítite sa tam dobre. Mačka na priedomí a kvitnúca záhradka vašej mamy, čo môže byť krajšieho? Je to cit, ktorý má určite každý človek, vzťah k miestu, kde sa narodil, kde vyrastal, vzťah k ľuďom rovnakej reči, obyčajov, vzťah k spoločnosti, ktorá vás vychováva. To všetko je vlasť, a keď bolo najhoršie, najlepší synovia a dcéry našu vlasť išli brániť, tak ako by bránili vlastnú matku, ktorej by hrozilo smrteľné nebezpečenstvo. Z ďalekej Ameriky, z USA, som pre vás dostala tento pozdrav od detí našich krajanov. Prečítajte si ho:

„Milá teta Helena a všetky deti pravoslávne v Československu! Dovoľujeme si vás pozdraviť prostredníctvom časopisu Odkaz sv. Cyrila a Metoda a zaželať vám hojnosť Božej milosti. My tiež pochádzame z ČSSR. Vždy je nám milé čítať o ČSSR a radi čítame Odkaz sv. Cyrila a Metoda. Stále spomínameme na rodný kraj, ako je tam krásne po každej stránke. Tu v Amerike sú tiež krásne chrámy, ale nie je tu tak milo, ako v starej vlasti. Je tu veľmi veľa pravoslávnych veriacich. V každom meste či mestečku sú pravoslávne chrámy. Kde sa len obrátite, všade vidno na chrámoch pravoslávny trojramenný kríž, dokonca i na gréckokatolíckych kostoloch, ktoré sa pýšia tým, že majú pravý kríž východnej pravoslávnej cirkvi. Vy, deti pravoslávnej cirkvi v ČSSR, buďte hrdé na to, že vaša cirkev je Christova, nehanbite sa za svoju cirkev. Nech vám Všemohúci Boh žehná a nech vám dá, aby ste boli dobrými občanmi našej milej rodnej vlasti ČSSR a tiež dobrými pravoslávnymi veriacimi.

Zdravia vás vaši priatelia spoza mora: Marián, Anička, Natália a Valerián Havrilovci.“

Vidíte, milé moje, ako dlho sa spomína na vlasť a že všetko to, čo sa nám vidí všedné, by pre deti Havrilovcov bolo sviatkom. Ďakujeme vám za pekný list, tebe, Marián, Anička, Natália a Valerián, ďakujeme, že ste si na nás spomenuli. Vaša rodná zem je naozaj krásna, uchovajte si ju dlho v srdci! Srdečne vás zdravia malí čitatelia Detskej prílohy a ich

teta Helena.

„Dáš mu meno Ján“ (Luk. 1, 13)

Medzi mnohými sviatkami, ktoré svätí pravoslávna cirkev len tri sa konajú na pamiatku narodenia; ostatné nám zvyčajne pripomínajú deň blahoslavenej smrti toho alebo iného svätca Božieho. Svätíme Narodenie Christovo, Narodenie Prečistej Panny Márie a **Narodenie sv. Jána, predchodcu a krstiteľa Christovho.** Medzi prorokmi Starého a Nového zákona boli veľkí a bohumilí ľudia, avšak o žiadnom z nich nebolo predpovedané prorokmi ako o Jánovi, vzhľadom na jeho priamu a tesnú službu Spasiteľovi sveta, prorokom Malachiášom 445 rokov pred narodením Christovým: **„Hľa, ja posielam anjela svojho, a on pripraví cestu predo mnou“** (Mal. 3, 1). V týchto slovách je súčasne cieľ, pre ktorý sa mal Ján narodiť pred príchodom Syna Božieho na zem.

Celé náboženské dejiny ľudského pokolenia sa sústreďujú pri dvoch veľkých udalostiach: **pád človeka, jeho vzdialenie sa od stavu blaženosti, a jeho vykúpenie.** Avšak duchovné znovuzrodenie človeka mohlo sa stať prostredníctvom Božieho slova, ktorým bolo všetko stvorené. Najmarkantnejším znamením blížiaceho sa vykúpenia bolo v zmysle uvedeného proroctva anjelské zvestovanie **o počatí a narodení Jána Krstiteľa z prestarnutých spravodlivých rodičov Zachariáša a Alžbety.** Dožili sa v manželstve hlbokej staroby, bezdetní, vrúcne sa modlili, aby boli vyslobodení z bezdetnosti. Táto bola prenasledovaná v Starom zákone opovržením v domnienke, že bezdetní rodičia neobdržali Božie požehnanie

k deťom. **Kňaz Zachariáš a Alžbeta pochádzali z rodu Áronovho.** Žili cnostným životom a k takému dostali i požehnanie Božie. Ich spravodlivý život nespočíval iba v tom, že by plnili len vonkajšie predpisy starozákonné, ale oni hlboko prenikali do pravej lásky k blížnemu (Iz. 1, 17). Bezpochýb ich cnostný život bol korunovaný vierou v prichádzajúceho Spasiteľa. Kňaz Zachariáš presne plnil svoju službu v chráme. Kňazi žili v 13 mestách, ktoré im boli zverené v dvanástich pokoleniach. **Od doby proroka Dávida sa delili na 24 smien** (1. Par. 24, 3, 18); každá smena mala jeden týždeň a svojho predstaveného. **Zachariáš patril k ôsmej triede, ktorá mala meno Abiáša.** Dostal podľa žrebu povinnosť vykonať okurovanie, položiť na žeravé uhlíky kadidelného oltára vonné látky (Ex. 30, 34). Tento oltár stál v svätyni pred závesom oddeľujúcim svätyňu od veľsvätyne. Dym z kadidla, ktorý sa vznášal k nebesiam, bol obrazom modlitby vznášanej k Bohu od vyvoleného ľudu (Žalm 142). Ľud sa zhromažďoval do chrámu po zvuku trúbenia najmä v dňoch sviatočných, a to v jeho sieňach. Pri bohoslužobnom výkone bol Zachariáš zachvátený posvätným vzrušením, pretože žrebovaním dostal právo, aby vošiel do miestnosti, **kde bol kadidlový oltár a tak sa mohol priblížiť Pánovi, čo vyžadovalo zvláštnu čistotu a svätosť u kňaza** (Ex. 19, 23).

Tu, vzdialený od modliaceho sa ľudu, ponoril sa do hĺbky modlitby v posvätnom šere. Toto hlboko pôsobilo na jeho dušu. Už skôr sa modlil v chráme, aby dostal dieťa, ale teraz, keď bol starý sústredil svoje modlitby za svoj ľud, ktorý očakával kráľovstvo Mesiášovo a odpustenie hriechov. Položil kadidlo na oltár, začína svoju modlitbu, **a tu sa mu zjavuje archanjel Gabriel.** Zachariáš sa zachvel. Možno, že sa zľakol, pretože Židia verili, že zjavenie anjela znamenalo blízkosť smrti (Sud. 6, 22). Avšak nebeský posol ho ukľudnil. Povedal starcovi, že **jeho modlitby boli vypočuté a že jeho žena Alžbeta mu dá syna, ktorého meno bude Ján** („Dáš mu meno Ján"). Ďalej oznámil archanjel, aká vysoká bude služba Jánova, že bude žiť asketickým životom a bude naplnený Duchom svätým už v útrobe svojej matky, čo značí bohatstvo darov Božích milostí.

Slová archanjelove zneli pre Zachariáša zázračne. Premohol pocit strachu a začal rozhovor so Zvestovateľom. Keďže poznal svoju prirodzenú starobu a vek svojej manželky, **nemohol pochopiť slová a začal pochybovať.** Ačkoľvek bol veľmi cnostný, predsa pre svoju nedôveru **bol potrestaný od anjela nemotou.** Videnie sa skončilo; Zachariáš ostáva pri obetnom stole a vonku očakáva ľud požehnanie. Napokon starec vychádza, postaví sa na zvyčajnom mieste a chce vysloviť slová požehnania. **Ani slovo však nemohol prehovoriť.** Všetci pochopili, že sa s ním niečo stalo, že pravdepodobne mal nejaké zjavenie.

Nemota presvedčila Zachariáša, že bola pravda to, čo mu bolo zvestované. Zostal nemým tiež preto, aby dočasne zostalo jeho zjavenie v tajnosti. Okrem toho nemota mala tajomný zmysel, ako sa hovorí v cirkevných piesňach sviatku: **„Mlčanlivosť starcova je znamením tajomstiev Písiem zákona, lebo tiež Mojžiš zmĺkol, keď prišla milosť".**

Keď ľud obdržal nemé požehnanie, rozišiel sa. Zachariáš potom konal bohoslužby do konca svojho radu a potom sa vrátil do svojho domova. Na jeho veľkú radosť začalo sa naplňať zasľúbenie anjelské. Teraz spravodlivá Alžbeta, **„keď už sa chýlila k hrobu, začala sa pripravovať na pôrod. Čo stratila pre beh času, znovu získala vďaka Stvoriteľovi. Čo stratila mladosť, obdržala staroba. Keď sa priblížila k smrti, začala byť nazývaná matkou dieťaťa a nosila nemluvňa na rukách"** (Sv. Ján Zlatoústy).

Narodenie syna naplnilo radosťou nielen dom Zachariášov, ale i všetkých príbuzných a susedov. Zvláštna radosť sa dotkla tých, ktorí sa o udalosti dozvedeli. Božia Matka, ktorá navštívila svoju tetu Alžbetu a žila tu 6 mesiacov, vrátila sa do svojho skromného príbytku v Nazarete pred pôrodom Alžbetiným. I Zachariáš zostal nemý počas Alžbetinho tehotenstva a po narodení syna začal rozprávať a z jeho duše sa vylieva pocit radosti. **„Zachariáš hovorí, a Duch v ňom prorokuje** (Filaret, metropolita moskovský). Hlása priblíženie sa spásy a predpovedá dieťaťu zvláštnu činnosť predchodcu Mesiášovho. **Prvé slová Zachariášove boli vďakyvzdaním a chválou Bohu za jeho prozreteľnosť a starostlivosť o spásu ľudu.**

Vznik tohto veľkého sviatku je prejavom najväčšej milosti Božej voči ľuďom. Spravodliví svätci sa ponášajú na hviezdy, ktoré ukazujú cestu námorníkom, ukazujú nám cestu k Božskej pravde. Naplňajú nás nadšením a duchovnou mocou, aby sme, nasledujúc ich príklad, prekonávali pokušenia a pohoršenie. Naopak zasa spravodliví pranierujú cesty neprávosti. Napr. **sv. Ján nielen karhal neresť, ale hrozil súdom Božím a ukazoval na sekeru, ktorá už leží na koreni stromu** (Mat. 3, 10).

Ján od prvých dní bol pod vplyvom, ktorý priaznivo pôsobil na rozvoj a stálosť jeho charakteru, duchovnej výchovy. Spravodlivý život jeho svätých rodičov položil naňho nezrušiteľnú pečať. **Rástol v duchu presného plnenia zákona Božieho po celý svoj život.** Zbožnosť jeho rodičov bola hlboká. Konali spravodlivo, milovali milosrdenstvo a v pokore srdca chodili pred Bohom. Ich požehnaný syn zdedil od nich tieto ušľachtilé vlastnosti a prejavoval ich od detstva. Hlboko zbožný bol preniknutý duchom veľ-

kých mužov svojho národa, o ktorých počul z úst rodičov a neskôr sa dočítal to isté v knihách posvätných Písiem. **Jeho duša horela túžbou po pustovníctve, nachádzal pravé ukľudnenie v asketizme a odriekaní sa.** Rozhodol sa pre tento spôsob života. Bol pre neho predurčený Prozreteľnosťou. Jeho rodičia mohli za neho vykonať nazorejský sľub, zasvätiť ho Bohu a vysokej službe. Nazorejom mohol byť muž i žena podľa dávneho zvyku v Izraeli. Nepili víno a žiadne opojné nápoje, nepožívali dokonca ani hrozno, neholili sa a nestrihali, nedotýkali sa ničoho nečistého, mŕtveho, nejedli mäso a často odchádzali na púšť; tu jedli to, čo bolo na jedenie, žili v jaskyniach a obliekali sa do hrubého šatu. Niet pochýb, že títo anachoréti-pustovníci boli symbolom budúcich mníchov v období nastávajúceho času novej milosti.

Ján odišiel z otcovského domu na jordánsku púšť, ktorá sa začína neďaleko Jeruzalema a siaha až po Mŕtve more. Ako nazorejský mal dlhé vlasy a šaty z ťavej srsti, prepásaný bol koženým remeňom. Evanjelium svedčí, že jedol kobylky a lesný med. V príklade Jánovom nachádzame vzor správnej výchovy. Matka je doma ani magnet pre detské srdce, je jasnou hviezdou a okom pre všetkých.

„Domáca výchova — hovorí Teofan Zátvorník — **je koreňom a základom pre budúci život“.** Ak rodičia dajú dieťaťu správnu výchovu, pomáhajú učiteľovi, aby obohatil vedomosťami takto vedené dieťa. O čo viac človek získa vedomostí, o to je cennejším členom ľudskej spoločnosti, prospešným nielen sebe, ale i celku, vlasti, a takýto človek získava si úctu všetkých. **„Deti, na ktoré rodičia zabúdajú v čase výchovy, zabudnú na svojich rodičov”,** hovorí Filaret, metropolita moskovský.

Nevhodné správanie sa detí je hanbou rodičov, zaťažuje ich svedomie a najmä, ak sú to veriaci ľudia, ťažké bremeno na nich kladie pred spravodlivým Sudcom pokiaľ ide o zodpovednosť. Nedostatky, ktoré sa prejavujú medzi mládežou, sa neskrývajú, ale často sú pranierované v tlači, v rozhlase i v televízii. **Vzniká tu otázka, či môžu byť kľudní rodičia tých detí, ktoré sa vyhýbajú statočnej práci a narušujú pokojný život pracujúcich.** Či vôbec takí rodičia si zaslúžia meno rodičov alebo skôr meno nepriateľov svojich vlastných detí?

† Metropolita Dorotej

Splňme svoju povinnosť

Náš socialistický štát sa stará o blaho človeka, o jeho celkový materiálny i duchovný osobný rozvoj. K tomuto šťastiu a blahu našich ľudí, našich národov, každý občan našej socialistickej vlasti prispieva svojou statočnou a usilovnou prácou. I veriaci občan našej vlasti má zaručenú náboženskú slobodu, a keď uspokojí svoje duchovné potreby, môže plniť i svoje občianske povinnosti.

Teraz sa každému nášmu veriacemu núka príležitosť, aby mohol splniť svoje občianske povinnosti — urobiť vlastenecký čin. Treba sa zapojiť do práce za včasný a kvalitný zber obilnín. Chlieb je Božím darom a všetkým poctivým občanom štátu patrí z neho spravodlivý podiel.

Pravoslávna cirkev preto vyzýva svojich veriacich, aby priložili ruky k spoločnej práci, aby bol splnený príkaz dňa: rýchly zber obilnín bez strát tak, aby náš štát bol ešte bohatší. Na práci nás všetkých závisí blaho spoluobčanov z celej našej vlasti. Nebuďme sebeckí, ale prejavme našu lásku k blížnym i týmto spôsobom.

† Cyril
biskup michalovský

Zjednocujúce poslanie sv. bratov Cyrila a Metoda

„...znášajte sa vo spolok v láske a usilujte sa zachovávať jednotu ducha vo zväzku pokoja“ (Ef 4, 3).

Slovanskými apoštolmi vybudovaná základňa, prijateľná pre celú našu ekuménu a zaručujúca jej opravdivú duchovnú obrodu, spočíva na štyroch stĺpoch, ktoré tvorí biblicky hlboko fundovaný pohľad na svet a medziľudské vzťahy, intenzívne prežívanie posvätnej liturgie všetkými veriacimi, úzkostlivé hľadanie najvhodnejších prostriedkov na dynamické rozvinutie evanjelskej zvesti a dôsledný, o zásady kresťanskej humanity a vysokej mravnosti sa opierajúci boj proti deformáciám kresťanského učenia a života.

Je úplne samozrejmé a prirodzené, že nosnosť prvého stĺpa mohla byť zabezpečená len v tom prípade, keď sa veriacim sprístupnilo v plnom svojom rozsahu čítanie a počúvanie sv. Písma, vo východnej cirkvi pri každom čítaní velebeného ako Premúdrosť. Na túto ťažkú, zodpovednú a vo vtedajších ešte sa len rozvíjajúcich kultúrnych pomeroch Slovanov priamo priekopnícku prácu sa podujal spočiatku sv. Cyril, odchovanec a predstaviteľ

jemnej a vyspelej grécko-byzantskej vzdelanosti, ktorý, ako neskoršie i jeho brat sv. Metod, skvelý právnik, diplomat vysokých etických kvalít a skúsený organizátor, spolu so svojimi žiakmi nielen prekladal, ale v pravom slova zmysle i prispôsoboval a upravoval grécky originál pre slovanských čitateľov a poslucháčov z hľadiska ich spôsobu myslenia a po stránke rytmickej a melodickej, aby sa mohlo hudobné umenie slova, charakteristické pre byzantský liturgický spev, preniesť i na panenskú pôdu slovanskú. Zostavením slovanskej abecedy a prvými svojimi prekladmi sv. Písma a liturgických kníh vytvoril sv. Cyril najnutnejšie predpoklady na to, aby sa, ako píše cisár Michal III. vo svojom liste kniežaťu Rastislavovi, veľkomoravskí Slovania „pričítali k veľkým národom". Súčasne v tomto liste čítame prvé dejinné a zaiste nielen básnicky zveličujúce hodnotenie diela sv. Cyrila, keď ho cisár odporúča Rastislavovi týmito slovami v Živote Konštantína: „A hľa, prijmi dar väčší a čestnejší nad všetko zlato a striebro a kamenie drahé a bohatstvo pominuteľné. Pričiň sa s ním utvrdiť tú vec (t. j. kresťanskú vieru) a celým srdcom hľadať Boha".

K svojmu prekladu štyroch evanjelií, ktorého základom bol už v Carihrade zredigovaný výber sviatočných a nedeľných evanjeliových čítaní, evanjeliár východnej cirkvi, predoslal sv. Cyril Predslov k svätému Evanjeliu, ktorý je vlastne prvou nám dosiaľ známou slovanskou básňou, otvárajúcou dejiny nášho písomníctva. Je to hlboko precítená, nadšená óda nielen na Evanjelium, ale na celé Písmo sv., lebo v jej závere uvedený termín „apoštoli" má na mysli všetky knihy Novej zmluvy okrem evanjelií a termín „proroci" zase celú Starú zmluvu, ktorá sa zvyčajne označovala dvoma pojmami: Zákon a Proroci:

Lebo kto totiž prijme tieto písmená,
tomu sám Christos svoju múdrosť vyjavil
a vaše duše písmenami posilní
i skrze apoštolov, skrze prorokov.
Pretože tí, čo hovoria ich slovami
víťazstvo dobré svojmu Bohu prinesú,
hnilobnej skaze svojho tela uniknú,
tela, čo v hriechu ako vo sne živori,
nepadnú oni, ale pevne zastanú,
pred Bohom ako udatní sa prejavia,
po pravici si stanú trónu božiemu...

Na základe rozboru Predslovu môžeme si urobiť jasnú predstavu o profile sv. Cyrila ako geniálneho a húževnatého biblistu, ktorý bol spolu so svojím bratom, sv. Metodom, neustále zamestnaný vybrusovaním prekladu sv. Písma cez celú dobu veľkomoravskej misie. Je to skutočnosť úplne pochopiteľná, lebo vo svojom prekladateľskom sprístupňovaní právd sv. Písma svojim duchovným dietkam videl splňanie sa Izaiášovho proroctva o otváraní sa uší hluchých a vyjasnievaní sa jazyka zajakavých na slovanskej pôde, ako svedčia o tom nielen prvé verše Predslovu, ale i pádne vystihnutie situácie autorom Života Konštantínovho: „I otvorili sa, podľa slov prorokových, uši hluchých, aby počuli slová Písma, a jazyk zajakavých jasným sa stal. (Iz 35, 5; 32, 4). Boh sa zaradoval tomu a diabol sa zahanbil". Písmo sv. bolo pre neho najvyššou hodnotou, ktorú zveroval slovanským národom ako:

Slovo, čo hladné duše nakŕmi,
Slovo, čo um aj srdce tvoje posilní,
Slovo, čo Boha poznávať ťa naučí.

V týchto troch veršoch vyjadril sv. Cyril výstižne, že Písmo sv. je pre veriaceho zdrojom opravdivého, skutočne ľudského a plne rozvinutého života a že jednotlivci i celé národy dosahujú najvyšší stupeň ľudskej dôstojnosti a veľkosti až vtedy, keď si osvoja dar Písma vo svojom vlastnom jazyku. Preto odporučil svoj preklad Písma našim praotcom veršami plnými posvätného oduševnenia, ktorými sa naliehavo prihovára i nám, keď máme dnes možnosť vidieť na vlastné oči, že tam, kde sa dnes hovorí o „mŕtvom Bohu", odumrela i dôstojnosť človeka:

A preto čujte, čujte toto, Slovieni:
dar tento drahý Boh vám z lásky daroval,
dar Boží je dar spravodlivej čiastky,
dar dušiam vašim, čo sa nikdy neskazí,
dar všetkým dušiam, čo ho vďačne prijmú.
Marek i s Matúšom a s Lukášom i Ján
národy všetky takto učia, hovoriac:
Všetci, čo chcete svoje duše krásnymi
uzrieť, a všetci po radosti túžiaci,
túžiaci temno hriechu navždy zapudiť
a sveta tohto hniloby sa pozbaviť
a rajský život pre seba zas objaviť
a horiacemu ohňu navždy uniknúť,
nuž, čujte, čo vám vlastný rozum hovorí,
nuž, dobre počuj, celý národ slovienskv,
vypočuj Slovo od Boha ti zoslané...

Účinnosť osvojenia si daru Písma odzrkadlila sa nielen na jeho pomerne krátkom pozemskom živote, lebo zomrel asi štyridsaťdvaročný, ale i na jeho už druhé tisícročie prežívajúcom diele, majúcom na sebe biblickú pečať a svedčiacom o tom, ako sv. Cyril vedel suverénne používať Písmo na vyjadrenie svojich myšlienok, ktorými je práve tak živý pre dnešnú dobu, ako svojím zápasom proti všetkému násiliu a každej neľudskosti. Rovnako pevné biblické uzemnenie ako spisy sv. Cyrila majú i všetky diela veľkomoravskej literárnej školy, v tradícii ktorej potom pokračovali diela ich vyhnaných žiakov a ich nasledovníkov na dnešnej pôde juhoslovanskej a bulharskej ako príslušníkov školy ochridskej a prieslavskej. Tak predňali slovanskí apoštoli a ich žiaci dnes tak silne zdôrazňovanú požiadavku, aby sa všetko zvestovanie Cirkvi a vôbec celý život kresťanský živili a riadili Písmom a aby všetci veriaci mali k nemu široký prístup.

Biblicky fundovaný pohľad našich apoštolov na tvrdú realitu sveta a ľudstva, ktorému však Christos ako vtelené Slovo Božie vydobyl nádejné

perspektívy novej zeme a nového neba, organicky súvisel s ich vytrvalým úsilím aktívne začleniť všetkých veriacich do bohoslužby, v ktorej sa „nevyčerpateľné žriedlo vody do večného života tečúcej podáva". Preto sa sv. Konštantín – Cyril, od ktorého ako vedúceho byzantskej misie Rastislav očakával, že vylúči vplyv franských kňazov, podujal na preklad v deviatom storočí v Carihrade práve prekvitajúcej liturgie sv. Jána Zlatoústeho a sv. Bazila Veľkého, lebo v zápornom prípade by nemalo zmyslu prekladať ako prvú evanjeliovú perikopu (evanjeliové čítanie) začiatok evanjelia sv. Jána: „Na počiatku bolo Slovo". Tieto zaiste nie náhodou prvé písané slovanské slová súvisia celkom logicky s úmyslom sv. Cyrila preložiť celý súbor kníh byzantskej liturgie, ktorej evanjeliár sa začína práve 1. kapitolou evanjelia sv. Jána. Nosnosť a funkčnosť božskej liturgie bola pre slovienskych prvoučiteľov nepochybne samozrejmá, lebo byzantská liturgia je vo svojej podstate vlastne zvláštnou, mravne, citove a esteticky neobyčajne pôsobivou formou zvesti Slova Božieho a spoločenstva modlitby, viery, lásky a milosti, do ktorého vždy znovu a znovu sa vracia Bohočlovek Christos ako Vykupiteľ a Darca večného života, aby sa skutočne a čo najvrúcnejšie spojil so svojimi vernými v Eucharistii ako v prednímaní slávnostného hodu v Božom kráľovstve. O nezvratnej skutočnosti, že byzantská liturgia vstúpila neodvolateľne do vedomia našich praotcov, svedčia jej časté ohlasy v dielach všetkých troch vyššie spomenutých škôl. Platí to i o staroslovienskych pamiatkach západného obradu, ako sú Frizinské pamiatky a Kyjevské listy, ktoré v byzantskej vložke svojej prefácie (úvodu do anafory-kánonu) vlastne zachovali najstarší úryvok byzantskej liturgie, temer o sto rokov starší než jej zlomok z Euchológia sinajského. Spätosť byzantskej liturgie so životom nášho národa sa však neprejavila len za úsvitu nášho kresťanstva, ale i v dobách neskorších, ako to môžeme vidieť z poézie Kuzmányho, Hviezdoslava, Vajanského a Krasku, ktorým dodávala výrazové prostriedky na zobrazenie toho, čím žili nielen ich srdcia, ale duša celého nášho národa v najkrušnejších dobách jeho existencie. O jej životnosti a časovosti i v sekularizovanom svete svedčí skutočnosť, že niektoré jej časti občas používa i francúzska reformovaná cirkev a že v dobe reformy svojej liturgie zaviedla rímsko-katolícka cirkev do omše pre byzantskú liturgiu tak typickú epiklézu, vzývanie Ducha sv. pred premenením sv. Darov, a ako jednu zo štyroch omšových kánonov upravenú anaforu z liturgie sv. Bazila Veľkého.

Písmo sv. a slúženie božskej liturgie v reči ľudu považovali slovanskí apoštoli za najúčinnejší prostriedok toho, aby mohla kresťanská zvesť pevne zakotviť v srdciach a mysliach veriacich a preniknúť do všetkých oblastí ich života. V tejto súvislosti vyznieva temer novodobe Konštantínova obhajoba slovienskeho liturgického jazyka v Benátkach, ako ju zvečnila 16. kapitola jeho Života. V nej sa prejavil ako zástanca pôvodného kresťanského názoru o rovnosti všetkých národov pred Bohom, ktorú bol vyjadril

originálnym spôsobom už dávnejšie za svojej misie u Chazarov. Keď sa ho totiž pýtali, aká je jeho hodnosť, aby mu mohli podľa nej určiť miesto pri stole, odpovedal, že je vnuk Adamov! Tak naznačil, že na základe nášho pôvodu od tohože praotca a na základe vykúpenia týmže Christom je daný prirodzený i nadprirodzený základ na zjednotenie sa všetkých v jednom duchovnom spoločenstve bez zrušenia individuálnych svojrázností na ceste vzdelávania sa v Cirkvi ako Christovom tele, „až všetci dospejeme k jednote vo viere a známosti Syna Božieho" (Ef 4, 13). Dr. Vl. Buchta

Za mier celého sveta

Bolo šťastlivým rozhodnutím vedenia Kresťanskej mierovej konferencie, aby prvé zasadanie Výboru pre pokračovanie práce sa konalo na pozvanie ruskej pravoslávnej cirkvi v Trojicko-sergijevskej lávre v Zagorsku pri Moskve v dňoch 25.–28. mája t. r. Duchovná atmosféra, ktorá vládla v lávre, sa priaznivo odrazila na požehnanom zdare tohto významného stretnutia.

Na zasadaní sa zúčastnilo 174 osôb. Medzi nimi boli členovia výboru, hostia a pozorovatelia z 33 krajín. Významné ekumenické organizácie vyslali svojich pozorovateľov. Otvorenia sa zúčastnil sám Jeho Svätosť patriarcha moskovský a celej Rusi Pimen, ktorý prítomných pozdravil srdečným prejavom. Predsedom zhromaždenia bol biskup F. Segun z Nigérie, podpredsedom patriarcha c. čsh. dr. M. Novák a K. Soule z USA. Sekretárom zhromaždenia bol prof. J. Gajardo z Chile.

Prezident KMK metropolita dr. Nikodim zdôraznil v svojom prejave zodpovednosť za osud jednotlivca i celého ľudstva, za osudy sveta, podčiarkol solidaritu ľudí rozličných názorov, viery a tradícií v boji proti prejavom zla v ľudských a medzinárodných vzťahoch, zápase za mier a spravodlivosť, za ľudskú dôstojnosť a lepší život na našej planéte. V týchto snahách sú kresťania spojení so všetkými ostatnými ľuďmi dobrej vôle.

Na hlavnú tému výboru „Ľudská solidarita – úloha kresťanov v boji proti chudobe a za mier na celom svete" bola spracovaná prednáška dr. H. Hellsterna zo Švajčiarska, metropolitu Juvenalija zo ZSSR, prof. J. Gajarda z Chile a prof. I. R. Chandrana z Indie v aspektoch rôznych častí sveta. V rozprave po prednáškach bola zdôraznená úloha kresťanov v mierovom zápase.

Bilanciu činnosti KMK od IV. VMZ predložil gen. tajomník KMK dr. K. Tóth z Maďarska. Zdôraznil, že mierová služba musí mať solídne teologické základy. Len spojenie všetkých mierumilovných síl prispeje k dosiahnutiu pokoja na zemi.

Účastníci výboru sa potom rozdelili na tri pracovné skupiny, ktoré mali

prebrať konkrétne plány budúcej práce KMK. V bohosloveckej skupine mal významný diskusný príspevok náš vladyka metropolita Dorotej.

Medzinárodná pracovná skupina sa zaoberala otázkou Blízkeho východu, Indočíny, juhovýchodnej Ázie, rasizmu a odzbrojenia. Pracovná skupina pre program KMK prejednala budúcu činnosť hnutia.

Zhodnotenie uplynulej práce hnutia prejednali komisie pre činnosť, tlačová a finančná, kde mal referát prot. dr. A. J. Novák. Zasadanie vydalo rad stanovísk, napr. k otázke Blízkeho východu, mieru v južnej Ázii, k vojne v Indočíne, k odzbrojeniu, k európskej bezpečnosti, k rasizmu a k otázkam latinsko-americkým. Vydalo významnú výzvu na podporu kongresu mierových síl, ktorý sa bude konať v jeseni v Moskve.

Dňa 27. mája sa delegáti zúčastnili na bohoslužbách v chráme Duchovnej akadémie. Bohoslužby vykonával metropolita Nikodim. Témou prejavu bol „Deň Afriky". Prezídium kongresu bolo prijaté predstaviteľmi vlády ZSSR. Na rozlúčku usporiadal patriarcha Pimen prijatie všetkých účastníkov. Na tlačovej konferencii, ktorá bola usporiadaná v tlačovom odbore patriarchie, boli prítomní žurnalisti informovaní o priebehu a výsledkoch zasadania Pokračujúceho výboru. Sme presvedčení, že toto zasadanie prinesie podnety i pre mierovú prácu v našej cirkvi.

Prot. Michal Kernaševič:

Kňazstvo vo svetle Písma sv. a učenia sv. Otcov

A hádam nebolo by od veci spomenúť, či citovať tu ešte jedno pravidlo: **„Diabol zasial do cirkvi Christovej semená bludárskeho plevelu a vidí, že sa tieto mečom Ducha svätého vysekávajú z koreňa, vstúpil na inú cestu úskoku a pokúša sa bláznovstvom rozkolníkov rozkúskovať telo Christovo; avšak i túto jeho skúšku vyvracia svätý snem teraz rozhodol: Ak niektorý kňaz alebo diakon pre niektoré obvinenie opovrhne svojím biskupom pred snemovným vyšetrovaním a preskúmaním a riadnym jeho odsúdením a odváži sa odstúpiť od obecenstva s ním a nebude spomínať jeho meno v posvätných modlitbách na liturgii podľa cirkevného podania, taký nech je potrestaný, vyvrhnutý a pozbavený každej kňazskej cti..." (13. pr. miest. carihr. snemu).**

Nebudem tu hovoriť o príprave kňaza pred slúžením sv. liturgie, pretože o tom nemôžem mať ani tušenia, kto ako tú prípravu vykonáva, kto, čo a ako sa predtým modlí, aby bol hodný a dôstojný prijímať, keď sa každý deň nespovedá, ale z praxe sa dá zistiť, že mnohí kňazi nečítajú ani „blahodarstvennyje molitvy" po sv. liturgii. Keď som nad tým uvažoval, napadla ma myšlienka: Môže učeň mať ozajstnú smelosť a priateľský vzťah

k takému majstrovi, ktorého dielo svojvoľne opravuje? Myslím, že len drzý. Preto nemôže vyznieť úprimné odriekanie tropara a kondaka sv. Jána Zlatoústeho takým kňazom, ktorý sa opovážil opravovať text jeho sv. liturgie, jej skracovaním. A preto, na otázku: Či tkvie sv. pravoslávie i v slovách **„paki i paki mirom Hospodu pomolimsja"?**, smelo môžeme odpovedať kladne, lebo pravoslávny kňaz nie je na to, aby sv. Otcami poriadok bohoslužby reformoval, ale rešpektoval. Reformovať čokoľvek v Cirkvi pravoslávnej má právo iba snem.

Nie apoštoli, nie proroci, ale sám Christos vyslovil strašné obvinenia na nehodných vodcov národa a môžeme sa smelo domnievať, že tieto obvinenia majú platnosť i pre dnešok, t. j. i pre súčasného kňaza, ktorý si svojvoľne počína na farnosti, ktorý chce byť sám hlavou cirkvi, ak bagatelizuje cirkevný bohoslužobný poriadok, ustanovenia sv. Otcov a učiteľov cirkvi a prípadne nerešpektuje svojho biskupa a namiesto toho, aby pásol ovečky, necháva sa pásť nimi. Hľa, i toto svedectvo Písma sa môže na nás vzťahovať:

1) „Ale beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, pretože zatvárate nebeské Kráľovstvo pred ľuďmi, lebo vy do neho nevchádzate, ani tých, ktorí vchádzajú, nenechávate vojsť.

2) Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, pretože zožierate domy vdôv, a to pod zámienkou dlhého modlenia; preto ponesiete ťažší súd.

3) Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, pretože obchádzate more i suchú zem, aby ste učinili jedného novoverca, a keď sa ním niekto stane, činíte z neho syna pekla, dva razy horšieho ako ste sami.

4) Beda vám, slepí vodcovia, ktorí hovoríte: Kto by prisahal na chrám, to nie je nič; ale kto by prisahal na zlato chrámu, ten je povinný držať. Blázni a slepí, veď čože je väčšie, zlato a či chrám, ktorý posväcuje zlato...

5) Beda vám, zákonníci, farizeji, pokrytci, pretože dávate desiatky z máty, z kôpru a kmínu a opustili ste to, čo je ťažšie v zákone, súd, milosrdenstvo a vernosť: toto bolo treba činiť a tamto neopustiť. Slepí vodcovia, ktorí cedíte komára a ťavu prehlcujete.

6) Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, pretože čistíte vonok pohára a misy, ale zvnútra sú plné lúpeže a nezdržanlivosti! Farizeju, slepče, vyčisti najprv vnútro pohára a misy, aby bol čistý aj ich vonok!

7) Beda vám, zákonníci, farizeji, pokrytci, pretože sa podobáte hrobom, obieleným vápnom, ktoré sa síce zvonku zdajú byť krásnymi, ale vnútri sú plné umrlčích kostí a každej nečistoty. Tak aj vy, zvonku síce zdáte sa ľuďom, že ste spravodliví, ale vnútri ste plní pokrytectva a neprávosti.

8) Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, že staviate hroby prorokov a ozdobujete pomníky spravodlivých a hovoríte: Keby sme boli žili za dni našich otcov, neboli by sme bývali ich spoluúčastníkmi na krvi prorokov" (Mat. 23, 13–30).

Teda osemkrát beda!

Tieto ostré odsúdenia môžu sa vzťahovať aj na dnešných kňazov, najmä na tých, ktorí sú bezohľadní a ziskuchtiví, na tých, ktorí za každú cenu chcejú získavať veriacich, podľa rímskej metódy — cieľ ospravedlňuje prostriedok.

Z jednej strany Isus Christos prísne odsúdil nehodných kňazov, ale z druhej strany, kňaz, ktorý si je vedomý svojho postavenia a nelení ustavične prosiť Toho, ktorý sa zaň prihováral u Otca nášho nebeského slovami: **„Ja prosím za nich, neprosím za svet, ale za tých, ktorých si Mi dal, lebo sú Tvoji... A oslávený som v nich"** (Ján 17, 9–10), ten nemôže neďakovať Bohu za ten preveliký dar — za hodnosť kňazskú, i keď by mu bolo treba celý život iba živoriť, i keby bol opovrhovaný mnohými, ten sa

musí radovať stále, ako doporučuje ap. Pavel (1. Sol. 5, 16), lebo zaňho sa Christos modlil, aby **„mali radosť, Moju radosť, naplnenú v sebe“** (Ján 17, 13).

V tomto, pozemskom živote, na takého kňaza vzťahuje sa vyznanie Pavlovo, písané v 2. ep. Korintským:

„Ale vo všetkom sa odporúčame ako služobníci Boží, v mnohej trpezlivosti, v súženiach, v nedostatkoch, v úzkostiach, v úderoch, v žalároch, v nepokojoch, v prácach, v bdeniach a pôstoch, v mravnej čistote, v známosti, v zhovievaní, v dobrote, v svätom Duchu, v nepokryteckej láske, v slove pravdy, v moci Božej, zbraňami spravodlivosti, pravými aj ľavými. Cez slávu i pohanu, cez zlú i dobrú povesť: ako bludári, a predsa pravdiví; ako neznámi, a dobre známi; ako zomierajúci, a hľa, žijeme; ako káznení, no nie usmrcovaní; ako smutní, avšak vždycky sa radujúci; ako chudobní, ale mnohých obohacujúci; ako ničoho nemajúci, a všetko v moci majúci“ (2. Kor. 6, 4—10).

Pred nami je teda neveľký výber. Máme iba dve možnosti: buď si vyberieme cestu, po ktorej kráčali sv. apoštoli, o ktorej sa zmieňoval sám ap. Pavel v epištole ku Korintským, alebo cestu, po ktorej kráčali farizeji. Jedna má ľahký začiatok, ale jej koniec sa volá: záhuba, večné zatratenie; cesta prvá, apoštolská má ťažký začiatok, po nej sa kráča iba s krížom na pleciach a dosť široký svet to považuje za bláznovstvo, avšak koniec jej má názov: večná blaženosť.

Blaženosť je ovocím lásky. Jeho pestovanie si vyžaduje obete a trpezlivosť, a to je ten kríž, ktorý nám Christos doporučuje niesť, ak chceme ísť za Ním (Luk. 9, 23) a prízvukuje:

„Nové prikázanie vám dávam — aby ste sa milovali navzájom; tak ako som vás miloval, aby ste sa aj vy tak milovali navzájom.

Po tom poznajú všetci, že ste moji učeníci, keď budete mať lásku medzi sebou“ (Ján 13, 34—35).

Teda, majme, my kňazi, predovšetkým lásku medzi sebou, aby sa ona mohla odrážať aj na veriacich, lebo ak my ju nebudeme mať, čože sa potom na veriacich bude odrážať?

Nie je celkom dobrá vizitka o kňazovi, ak ho za kňaza veriaci považujú iba v cirkevnom rúchu a pred prestolom. Kňaz musí byť vždy a všade kňazom! Disciplinovaný, nadriadenému poslušný, veriacich milujúci, Boha sa bojaci, pilne a stále sa vzdelávajúci, aby bol schopný i druhých učiť a spĺňať i tieto požiadavky:

„Preto sa napomínajte navzájom a vzdelávajte jeden druhého, ako aj robíte. Ale vás žiadame, bratia, aby ste znali tých, ktorí pracujú medzi vami a sú vašimi predstavenými v Pánovi a napomínajú vás a aby ste ich preveľmi milovali pre ich dielo. Majte pokoj medzi sebou!

A prosíme vás, bratia, napomínajte neriadnych, posmeľujte malomyseľných, ujímajte sa slabých a buďte zhovievaví ku všetkým.

Hľaďte, aby niekto neodplatil niekomu zlým za zlé, ale sa vždycky žeňte za tým, čo je dobré i pre vás navzájom i pre všetkých.

Vždycky sa radujte.

Neprestajne sa modlite...

Všetko skúšajte: dobré podržte.

Každého druhu zlého sa chráňte.

A On sám, Boh pokoja, nech vás ráči celých posvätiť a váš duch nech je zachovaný celý a neporušený i duša i telo bezúhonné, keď príde náš Pán Isus Christos, a aby Jeho milosť bola vždy so všetkými nami“ (1. Sol. 5, 11—28).

Revolučný pohyb v polovici XIX. storočia

Počas vlády kráľov Františka I. a Ferdinanda V. sa zdalo, že snahy Habsburskej dynastie dosiahli svoj cieľ, t. j. úplné zjednotenie štátu Rakúsko-Uhorského a zjednotenie všetkých národností v impériu. Najsilnejšia národnosť po nemeckej boli Maďari a na konci XVIII. storočia Maďari rozhodne vystúpili proti nemeckej politike viedenského cisárskeho dvora. Vtedy Maďarsko nastúpilo cestu národného obrodenia.

Maďarská buržoázia, ktorá držala v rukách privilegované miesta, vytýčila vlastný program zorganizovania jediného „národného maďarského impéria“. V uskutočnení tohto úmyslu videla vládnúca klika najprv upevnenie vlastného plného politického a hospodárskeho panstva nad všetkými národnosťami na území Maďarska. V skutočnosti táto aktivizácia Maďarov priniesla so sebou národnostný útlak, ktorý už aj tak silne pociťovali „nemaďarské“ národnosti, najmä obyvateľstvo Podkarpatska a Beskýd. Pred vládou sa nemohlo utajiť hnutie nášho ľudu za zjednotenie sa s veľkým ruským bratom. Maďarskí šovinisti otvorene hlásali že „pod korunou sv. Štefana môžu žiť iba Maďari. Tí, ktorí nevedia po maďarsky, sa to buď naučia, alebo zomrú od hladu. V Maďarsku jestvuje len jedna národnosť — maďarská“[1]).

V rokoch 1830, 1836 a 1844 maďarský snem prijal zákony, ktoré dávali „právny podklad“ nacionálnej politike a ktoré hlboko vzrušili všetky národnosti na území Maďarska[2]). Tieto zákony vyhlásili maďarčinu za jediný oficiálny jazyk, ktorý bol povinný nielen v štátnych zriadeniach, ale začali ho zavádzať i v školách[3]), čím zbavovali iné národnosti možnosti vzdelávania sa v rodnom jazyku. Maďarské národné hnutie sa šírilo a vyhlasovalo, že územie od Karpát po Adriatiky patrí Maďarom, ktorí len z milosti prijali iné národy na svoje územie. Dokonca i sám Kossuth, iniciátor revolučného povstania v Maďarsku, nebol bez predsudkov[4]). Tým sa zbavil priazne ostatných národností, ktoré neradi bojovali po jeho boku, ale bez nádeje na vlastné národnostné práva po víťazstve proti buržoázii.

Aby sme pochopili situáciu nášho národa v tomto období, uvedieme citát z novín „Cerkovnaja Gazeta“, ktorý stav vecí opisuje takto: „... pred oslobodením roľníkov spod nevoľníctva bol náš národ úplne utláčaný, lebo musel obrábať pôdu, ktorá nepatrila jemu a ešte mal straty na vlastnom. Lebo keď pracovali po celý čas na cudzom, vzdialení od domovov, nestačili obrábať svoje malé políčka. Bola to bieda... Preto v žiadnom prípade nemôžeme sa spokojiť s terajším stavom, kedy je u nás málo významné množstvo roľníckych učilíšť[5]). Na mnohých miestach „náš ľud, najmä počas neúrody, trpí takou biedou, že keď nie je schopný sa uživiť, zomiera od

hladu vo veľkom množstve. Ako možno vyžadovať — pýtajú sa noviny —, aby náš národ... ešte budoval školy a platil učiteľa?" (str. 62). I tieto svedectvá uniatských novín uniatskí historici neskorších čias, A. Vološin[6]), Hadžeha[7]), chceli využiť ako svedectvo toho, že únia sa stala prameňom „kultúry, duchovného, politického a hmotného blahobytu". Že otvorila „novú stránku" v živote Rusínov, lebo „podkarpatskí arcipastieri, keď prijali úniu, vynaložili nemálo úsilia na to, aby... národ vytrhnuli z temnoty nevedomosti"[8]).

Oni sami, pravdaže, sa mali dobre. Ale nie tak náš národ. Od roku 1646 — od roku zavedenia únie u nás bolo ľudu zle. Bránil sa proti únii, ale maďarskí magnáti naňho nakladali dvojaké jarmo sociálneho útlaku. Okrem toho únia rozdelila náš národ a stala sa príčinou treníc a utrpenia (Marmaroš — sihotský proces v r. 1914). Takto charakterizuje „blaho" únie český spisovateľ Karel Kadlec, ktorého nie je možné podozrievať z priazne k pravosláviu. „Prenikanie a prijatie únie, — píše uvedený spisovateľ, — sa odrazilo osudne na maďarských Rusínoch v národnostnom zmysle... škola prestala byť pre nich národnou pevnosťou"[9]), ktorou bola pred tým, kultúrnym, národným a duchovným pokladom nášho národa. Žije ešte nemálo ľudí, ktorí si pamätajú, alebo počuli od svojich rodičov, aké úbohé bolo vtedy školstvo. Nie každá dedina mala školu. A kde bola, tam učitelia — tzv. „diaci", sami pologramotní, ledva naučili svojich žiakov čítať a písať. Šlabikár a Čítanka — to bolo všetko. Niekde ani tam, kde sa vyučovalo, nemali školskú budovu. Deti sa schádzali po domoch, kam prichádzal kantor, aby im odovzdal svoje úbohé vedomosti. Hľa, to je „duchovné a vedecké bohatstvo", o ktorom krasorečnia uniatskí historici. Dokonca ani uniatský duchovný vtedy na dedine neučil náboženstvo. Bol na dedine najbohatším človekom, mal najlepšiu pôdu a usiloval sa o vlastné obohatenie sa. Náboženstvo vyučoval kantor. Ale keď sa začalo pravoslávne hnutie medzi naším ľudom, vtedy i uniatskí kňazi začali vyvíjať väčšiu usilovnosť v školách. Na gymnáziu som sám pocítil útlak pravoslávnych žiakov. Žiakom, ktorí v matrike neboli zapísaní ako pravoslávni, bolo vnútené uniatské náboženstvo ako povinný predmet. To je ten princíp, ktorým sa riadila v upevňovaní svojich pozícií únia! Náš ľud však si zachoval svoje národné uvedomenie, duchovné a kultúrne poklady a pravoslávnu vieru v srdci: ak ju bolo zakázané verejne vyznávať, chránil ju v tajnosti ako poklad. A keď bol vhodný čas, hlásil sa k pravoslávnemu hnutiu nehľadiac na umelé prekážky, ktoré sa mu kládli do dobrej cesty.

LITERATÚRA:

[1]) I. N. Meľnikova: *Zakarpatskaja Ukrajina i revolucija 1848, Prešov, 1952, str. 86*

[2]) Ján Holák: *Politické snahy Slovanské v r. 1848—49, Praha, 1936, str. 97*

[3]) I. V. Terlecký: *Uhorskaja Rus, Kyjev, 1874, str. 11*

[4]) Alexander Badan: *Zakarpatska Ukrajina, Charkov, 1929, str. 45—47*

[5]) „Cerkovnaja Gazeta", *č. 11, 2. máj 1858, str. 84*

[6]) A. Vološin: *Řecko-kat. církev na Podkarp. Rusi, Sborník, Praha, 1923*

[7]) Dr. V. Hadžeha: *Prehľad dejín na Podkarpat. Rusi, Sborník, Bratislava, 1936*

[8]) A. G. Kolomijec: *Očerki po istoriji Zakarpaťja, Prešov, 1955, str. 167*

[9]) K. Kadlec: *Národnostní a náboženské vztahy před převratem, Sborník Praha, 1925, str. 33.*

Ako dlho ešte?

Naša pravoslávna cirkev v každodennom živote dokazuje, že je nielen za dobré kresťanské vzťahy medzi cirkvami, ale aj za dobrú spoluprácu. Príkladná je iniciatíva našej cirkvi v takých organizáciách ako KMK a Svet. rada cirkví, ktoré sa aktívne podieľajú na udržaní svetového mieru a porozumení i vzájomnej podpore medzi národmi. V tomto duchu vedie i svojich veriacich.

A preto hneď v úvode chcem podotknúť, že mojím príspevkom nemienim vyvolať polemiku či osočovanie, ale naopak chcem prispieť k ešte lepšiemu porozumeniu medzi cirkvami a úplnému odstráneniu náboženskej neznášanlivosti! Lebo táto je nielen dôkazom nepochopenia Christovho vykupiteľského diela, ale aj špinením Jeho Evanjelia lásky. No nemenej je na škodu i nášmu soc. zriadeniu, lebo zbytočne odpudzuje pozornosť pracujúcich od každodenného tvorčieho úsilia, zameraného pre ďalší rozvoj našej spoločnosti.

Mienim tvrdiť, že v priebehu niekoľkých desaťročí, najmä od poslednej svet. vojny sa v tomto ohľade veľa zmenilo k dobrému. A to pod vplyvom udalostí, ako zrušenie kliatby medzi pravoslávnou a katolíckou cirkvou II. Vat. koncilom i ekumenickým hnutím a iných. Predsa však treba podotknúť, že u nás sme v mnohom zaostali a v niektorých prípadoch treba začínať takmer od počiatku. V tomto smere nemalú „zásluhu" majú krízové roky, ktoré zanechali nemalé zlo i v cirkevnej sfére. Tieto neblahé roky sú už za nami, ale práce máme dosť, aby sme sa so všetkými ich dôsledkami vysporiadali. Lenže obávam sa, že ešte nie všetci si toto uvedomujú, ba možno si to ani nechcú uvedomiť. Každodenná skúsenosť toto dosvedčuje.

I keď každý mi dá za pravdu, že čo sa týka cirkevnej tlače, bádať vo všetkých cirkvách nielen vyššiu teologickú úroveň, no aj určité ekumenické zameranie. Mávam však i takú mienku, že v niektorých prípadoch ide len o zdanlivý pokrok, alebo, ako by sa dalo povedať, o zmenu v taktike podvratnej hry.

Neviem totiž pochopiť, k čomu je to dobré, ak na jednej stránke slov. časopisu gr. kat. cirkvi Slovo čítame v rôznych súvislostiach o pravoslávnych, ortodoxných, alebo gréckopravoslávnych. Či vari všetky tieto tri výrazy neznamenajú to isté, ako pravoslávny? Alebo azda sa bojíme ľuďom otvorene povedať, že pravoslávni sú aj v Taliansku a nielen v Rusku a že nie je medzi nimi rozdiel? (Podobné môžeme nájsť aj v Katolíckykch novinách.)

Hlásime sa k ekumenizmu, k zbližovaniu, vzájomnému poznávaniu, stretávame sa pri modlitbách v zastúpení rôznych vierovyznaní, hovoríme jedni o druhých ako o bratoch, ale pritom často robíme pravý opak. Uvediem príklad. Na farnostiach, kde žijú príslušníci rôznych vierovyznaní, sa často stáva, že katolícky (gr. i rím.) kňaz odmietne pokrstiť novonarodeniatko, ak jeden z krstných rodičov je pravoslávneho vierovyznania, čo sa prieči samotným uzneseniam kat. cirkvi i špeciálne pre tieto účely vydanému Direktáru, v ktorom sa hovorí, že pravoslávny môže byť krstným rodičom (viď. kat. časopis Via č. 8, r. 1968).

Ešte zarážajúcejšie je to, že ešte i dnes sa zakazuje pod hrozbou trestov od niektorých duchovných kat. cirkvi navštevovať pravoslávne bohoslužby, i keď pre vysokých cirkevných funkcionárov tento zákaz neplatí. Aj naďalej kolujú medzi veriacimi rôzne brožúry (Jedinstvo Christovoj Cerkvi —

Dr. Rusnak, cenzor Dr. V. Hopko) z povojnových rokov, v ktorých hrubo špinia Sv. pravoslávnu cirkev a pravoslávnym dávajú rôzne prívlastky (odpadlíci, schizmatici, neznabohovia atď.).

Teda pýtam sa: Ako dlho ešte budeme nažívať v takej atmosfére „ekumenizmu" a vzájomného „poznávania", či pretvárky? Otvorme veriacim ľuďom oči a povedzme im pravdu o rozdelení Christovej Cirkvi takú, aká v skutočnosti je. Nezvaľujme všetku vinu len na toho druhého, mysliac si pritom, že my sme bez poškvrny.

Ak nás medzi sebou niečo delí, nech nás spája láska Christova a pokora. Naučme sa milovať nadovšetko svoju vieru, ale vážme si i vieru svojho blížneho.

L. Fedor, duchovný

Bratské obcovanie

Na sviatky vianočné a najmä veľkonočné sa uskutočňuje výmena posolstiev medzi hlavami pravoslávnych cirkví. Tiež **tohto roku vladyka metropolita Dorotej obdržal celý rad paschálnych pozdravov,** ktoré sú prejavom vzájomnej solidarity medzi našimi cirkvami.

Skupina gréckych cirkví nám zaslala gratulácie v svojom jazyku. Vyjadrujú v nich hlboké tradičné názory na sviatok Vzkriesenia a želajú našej cirkvi, svojej mladšej sestre, stálu prítomnosť vzkrieseného Pána. Ide o pozdrav carihradského patriarchu Dimitria, jeruzalemského Benedikta, aténskeho Jeronýma, alexandrijského Nikolaja a arcibiskupa cyperského Makaria.

Z listu patriarchu antiochijského Eliáša uvádzame: **„Vzkriesenie Isusa Christa je skutočne tvorcom radosti a obnovy človeka v svetle lásky a slobody, bez ktorých by človek blúdil v chaose svojich predstáv a previnení. Vzkriesenie v spolupráci s milosťou Božou prináša harmóniu duše, vôle a mysle. Pravoslávie je povolané konať svoje úlohy".**

Patriarcha moskovský a celej Rusi Pimen: **„Vzkriesený k nám priniesol spásu a obnovu a otvoril cestu k večnému životu a nesmrteľnosti".**

Metropolita leningradský a novgorodský Nikodim: **„Svetlo vzkriesenia nech ožiari naše srdcia „poznaním slávy Božej v osobe Isusa Christa"** (2 Kor. 4, 6) a naplní nás radostným vedomím víťazstva života nad smrťou".

Patriarcha srbský German: **„Modlíme sa denne k Pánovi, aby štedro a milostivo daroval celému ľudstvu radosť, nebeský pokoj a aby paschou Christovou, jej prostredníctvom, stále panovala ničím neobmedzená láska medzi dietkami Božími".**

Patriarcha bulharský Maxim: **„Životodarné lúče svetlého Christovho vzkriesenia povznášajú rozum, obnovujú srdce, upevňujú svedomie a usmerňujú vôľu na cestu dobra, pravdy a mieru. Nech zmizne z tváre zeme utrpenie a slzy, aby sa všetci radovali!"**

Katolikos a patriarcha gruzínsky Dávid prosí Víťaza nad smrťou o mier, ktorý dal svojim apoštolom.

Patriarcha rumunský Justinián píše, **že ľudstvo potrebuje rozvíjať vedomie solidarity k prekonaniu rozdelenia na tábory. Úlohou je konsolidácia, založená na spravodlivosti a slobode a vytvorenie lepších podmienok života a duchovného, kultúrneho i hmotného rozvoja.**

Metropolita varšavský a poľský Vasilij hovorí, **že pravoslávne dietky Božie sú priťahované k Christovi** (Ján 12, 24), **ktorý vstal z mŕtvych. Je v tom naše šťastie a celá naša nádej.**

Arcibiskup newyorský a metropolita celej Ameriky a Kanady Irinej: **„Pripomínajúc si ťažký útlak mnohých pravoslávnych veriacich pre vieru, prosme vzkrieseného Christa, aby zmiernil ich strádanie a dal im oslobodenie a nám milosť k svedectvu o pravde svätého pravoslávia. Nech vládne medzi ľuďmi mier, spravodlivosť a bratská láska!"** (Mal na mysli situáciu našich veriacich r. 1968—69).

Ochridský arcibiskup Dositej: **„Paschálny sviatok nám dáva silu, smelosť a duchovnú radosť. So Vzkrieseným zvíťazíme nad každým zlom, hnevom a samotnou smrťou. V jeho svetle získava ľudský život hlboký zmysel a krásu".**

Pozdravy zaslali tiež **monastierski bratia sv. Kataríny na Sinaji a hlavný patriarcha a katolikos všetkých Arménov Vazgen I.**

Arcibiskup canterburský, primas-metropolita celého Anglicka Michael: **„Denné povinnosti môžeme zvládnuť poslušnosťou a láskou k Isusovi. Stretnutím s Pánom môžu Jeho nasledovníci zmeniť „noc v svojich srdciach" na deň a ísť s Isusom v pozemskom živote i na večnosti".**

Zo života ruskej pravoslávnej cirkvi

● Sovietsky fond mieru **udelil J. Sv. patriarchovi Pimenovi, metropolitovi talinskému a estónskemu Alexijovi a metropolitovi tulskému a belevskému Juvenaliovi vyznamenanie za ich prácu v mierovej oblasti.** Vyznamenania doručil predseda fondu, spisovateľ B. N. Polevoj.

● Ruská pravosl. cirkev prijala pozvanie koptského patriarchu Šenudu III. na oslavy 1600. výročia smrti sv. Atanázie Veľkej, ktoré sa konali v máji t. r.

● Synoda ruskej cirkvi vysoko ocenila **pobyt J. Sv. patriarchu Pimena v Československu ako prínos pre upevnenie vzťahov oboch cirkví pre blaho svetového pravoslávia, ako aj k spoločnej ekumenickej a mierovej činnosti oboch cirkví.** Synoda ďalej schválila zostavenie delegácie teológov k stretnutiu s teológmi rím.-kat. cirkvi, treťom v poradí. Delegáciu povedie metropolita Juvenalij. Ďalej bol vymenovaný nový exarcha berlínsky, arcibiskup dmitrovský Filaret. **Po prot. Sokolovskom bol vymenovaný zástupcom cirkvi v Konferencii európskych cirkví doc. K. M. Komarov.** Bola zostavená delegácia k návšteve evanjelických cirkví v NDR, ktorú povedie metropolita Juvenalij.

● **Zomrel prof. L. N. Parijskij z Leningradskej duchovnej akadémie.** Bol členom prvej delegácie ruskej cirkvi u nás r. 1945, ktorú tvoril on a arcibiskup Fotij. Podnetom vtedajšej návštevy bola užšia spolupráca s ruskou cirkvou a vytvorenie podmienok zjednotenia provoslávnej cirkvi v Československu. Potom sme sa s ním stretávali na konferenciách KMK. **Večnaja pamjať!**

Príhoda z Čiech

Počas minuloročných letných prázdnin som spolu so svojím priateľom bol na brigáde v Mariánskych Lázňach. Bývali sme pod pravoslávnym chrámom, ktorý sa honosí najkrajším ikonostasom v ČSSR a možno v celej Európe. Ikonostas, celý z porcelánu, je rozprávkovo vymaľovaný. Zaujímavosťou pri maľbe tohto ikonostasu bolo, že každá farba sa vypaľovala pri inej teplote. Cárske dvere zdobí niekoľko modrých — kobaltových — kupoliek, hodnota ktorých prevyšuje cenu zlata. Ale nie len o kráse tohto chrámu chcem písať, ale tiež o príhode, ktorá sa odohrala vtedy v lete.

Bolo to v nedeľu. Pravoslávni veriaci v Mariánskych Lázňach mali svoj chrámový sviatok. Sviatočné bohoslužby, na ktorých bol prítomný Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej, *sa niesli v povznesenom duchu. Jemný chórový spev zanechal v každom nezabudnuteľné spomienky. Po ukončení bohoslužieb sme išli na obed. A vtedy som si všimol, že v miestnosti, pripravenej pre hostí,* sedí i miestny katolícky farár, ktorý, ako som sa dozvedel, bol prítomný na celých našich sviatočných bohoslužbách. Bol som prekvapený priateľskými vzťahmi, ktoré sú medzi katolíckym kňazom a naším duchovným. *Nebolo tu žiadnej pretvárky, ale vládlo tu porozumenie a ochota. Priateľstvo bolo spečatené skutkami. Miestny katolícky kňaz pozýva nás pozrieť si kostol v Mariánskych Lázňach a kostoly v blízkom okolí. Do vlastného auta berie časť hostí a spolu navštevujeme kostoly v okolí. Katolícki duchovní nás srdečne vítajú. Kľačiac, prosia požehnanie od nášho metropolitu a potom sa všetci navzájom objímame. Spomenul som si na východné Slovensko, na zlé vzťahy, ktoré nastali medzi cirkvami a mysľou mi preleteli slová žalmistu:* „Prečo sa búria národy, a ľudia myslia márne veci?“ *(Ž. 2, 1). Tento zážitok na mňa pôsobil viac, než dlhé prednášky či články o bratskom spolunažívaní, lebo, ako hovorí Spasiteľ náš Isus Christos,* človeka poznáme podobne ako poznáme strom — podľa jeho ovocia *(Mat. VII, 15—20).*

Sergej Cuper, poslucháč PBF

VŠETKÝM PRÍSLUŠNÍKOM PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU!

V dňoch 2.—7. októbra 1973 sa bude konať v Moskve Svetový kongres za mier, medzinárodnú bezpečnosť a národnú nezávislosť.

Pripomeňme si, čo hovorí evanjelium — základ kresťanstva — o vojne a mieri:

„Všetci, ktorí meč berú, mečom zahynú“ (Mat. 26, 52).

„Blahoslavení pokojní, lebo oni synmi Božími budú sa menovať“ (Mat. 5, 9).

„Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“ (Luk. 2, 14).

Prispejte i vy, sestry a bratia, svojím dielom k významnému úspechu svetového kongresu, na ktorom sa zúčastnia kresťania celého sveta. Modlite sa za pokoj, podporujte všestranne mierové úsilie.

Metropolitná rada.

Z ústredia

● **D. o. archimandrita Andrej (Kolomacký) bol vyznamenaný hviezdou radu sv. Cyrila a Metoda** za svoju záslužnú činnosť v cirkvi. Blahoželáme!

● Dňa 27. apríla t. r. sa konala porada pracovníkov našej cirkvi na KNV v Košiciach o otázkach cirkvi na východnom Slovensku. Na základe porady navrhla naša cirkev gréckokatolíckemu ordinariátu v Prešove stretnutie k doriešeniu všetkých otázok **spoluužívania chrámov.** Termín dokončenia je september t. r.

● Plenárne zasadanie metropolitnej rady v Prahe dňa 3. mája bolo oboznámené s obsahom rokovania v Košiciach, ktorého záverom má byť úsilie o ekumenické riešenie problémov a vzťahov medzi kresťanskými cirkvami. Metropolitná rada vypočula správy z jednotlivých úsekov cirkvi a zaujala k nim stanovisko.

● **Metropolita Dorotej sa zúčastnil na porade KMK v Brne 16. mája t. r.,**

— **poveril prot. dr. D. Surmu,** aby ho zastupoval na otváracích bohoslužbách synody českobratskej cirkvi ev.,

— **predložil KMK návrh** br. dr. ing. V. Šapošniková na podporu Svetového kongresu za mier, medzinárodnú bezpečnosť a národnú nezávislosť 2.—7. októbra v Moskve,

— **zúčastnil so spolu s prot. dr. Novákom, kancelárom MR, zasadnutia Pokračujúceho výboru KMK** v Trojicko-sergijevskej lávre koncom mája t. r.

● **Dňa 18. apríla t. r. sa konala porada referentov ekumenickej rady, ktorú viedol predseda ER vladyka metropolita Dorotej.** Rada má tieto referáty: **tlačový, biblický, ekumenický, študijný a finančný.**

● Dňa 21. apríla t. r. **navštívil vladyku metropolitu Doroteja delegát arcibiskupa canterburského Michaela,** člen jeho zahraničného odboru, **d. p. M. M. H. Moore** a odovzdal arcibiskupovo veľkonočné posolstvo.

Zo života pravoslávnych cirkví v zahraničí

Kresťanská mierová konferencia: v dňoch 11.—13. mája t. r. zasadal v Holandsku Medzinárodný sekretariát KMK. Zaoberal sa prípravou zasadania Pokračujúceho **výboru KMK, ktorý koncom mája zasadal v Trojice-sergijevskej lávre.** Bolo usporiadané stretnutie s niektorými ekumenickými a mierovými organizáciami krajiny. V nedeľu potom niektorí členovia kázali na evanjelických farnostiach. Novým medzinárodným sekretárom po neb. prot. Sokolovskom je jeromonach Josif Postoutov. **Na zasadnutí sa zúčastnil za našu cirkev prot. dr. N. J. Novák, kancelár MR.** — Dňa 27. mája bol usporiadaný **„Deň Afriky“.** K akcii KMK sa pripojila i naša cirkev. Pri bohoslužbách boli spomenuté národy Afriky a vykonané boli zbierky na ich podporu. V Afrike žije 17 miliónov kresťanov. Deň Afriky je prejavom solidarity kresťanov a zodpovednosti za čiernych spolubratov.

Zo života michalovskej eparchie

J. SV. PATRIARCHA PIMEN DAROVAL IKONU SPASITEĽA ISUSA CHRISTA KATEDRÁLNEMU CHRÁMU SV. DUCHA V MICHALOVCIACH

J. Sv. Patriarcha Pimen počas svojej návštevy tohto roku u nás v Československu v Čs. televízii (4. 2. 1972) na otázku redaktora **„Aký je cieľ Vašej návštevy v Československu?“** povedal: **„... Odplácam tak jeho zdvorilostnú návštevu** (blaž. metropol. Doroteja — pozn. aut.) **pri príležitosti môjho zvolenia za patriarchu moskovského a celej Rusi, aby som mal modlitebné a pracovné zväzky s predstaviteľom pravoslávnej cirkvi v ČSSR a s ostatnými pracovníkmi na vinici Pána.“**

Túžbou pravoslávnych duchovných a veriacich bolo v michalovskej eparchii nadviazať tiež modlitebné i pracovné zväzky s J. Sv. patriarchom Pimenom a privítať ho s jeho doprovodom v Michalovciach v katedrálnom chráme, no nestalo sa tak pre nedostatok času J. Sv. patriarchu Pimena. **Mnohí sa s ním stretli v Prešove, no mnohí nie.**

No J. Sv. patriarcha Pimen nezabudol, že aj tu sa s ním chceli veriaci stretnúť, že ho čakali. **Daroval pre katedrálny chrám v Michalovciach ikonu Spasiteľa Isusa Christa, aby tak mal aj s naším chrámom, duchovnými a veriacimi modlitebné zväzky.**

Táto ikona bude nám veriacim a duchovným v michalovskej eparchii vždycky pripomínať jeho návštevu v ČSSR, jeho dobré srdce, jeho usilovnú prácu v pravoslávnej cirkvi v ZSSR, prácu za mier a pokoj vo svete, bratstvo, spoločné záujmy cirkevné a spoločenské, a spoločné modlitby za spasenie našich duší, za pokoj a šťastie na celom svete.

Aj touto cestou vyslovujeme vrelú vďaku J. Sv. patriarchovi Pimenovi za dar.

Štefan Horkaj,
predstavený katedrál. chrámu

Tradičné odpustové bohoslužby:

● **Na Veľkonočný pondelok, 23. apríla t. r., pripadol i sviatok sv. veľkomučeníka Juraja.** Pravoslávni veriaci z Byšte, okr. Trebišov v tomto radostnom období dôstojne oslávili svoj tradičný odpust. Bohoslužby odslúžil správca miestnej farnosti d. o. Juraj Kačala. Na záver **d. o. Juraj Kačala predniesol príležitostnú kázeň** a poďakoval prítomným za účasť na bohoslužbách a za spoločné modlitby.

● **V nedeľu dňa 29. apríla 1973, v deň sviatku sv. ap. Tomáša, v Choňkovciach sa konali tradičné odpustové bohoslužby. Sv. liturgiu v preplnenom chráme odslúžil d. o. Juraj Mitrík,** správca miestnej farnosti, ktorý tiež predniesol príležitostnú kázeň. Záverom vyjadril úprimnú vďaku pravoslávnym veriacim za ich lásku, ktorú prejavujú k pradedovskej sv. pravoslávnej cirkvi Christovej.

● **Dňa 6. mája t. r. v Ruskom Hrabovci, okr. Michalovce, pri príležitosti chrámového sviatku sv. Juraja sa konal odpust, na ktorý zavítala vzácna návšteva: Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, v sprievode d. o. prot. J. Chomu, predsedu misijného odboru ER, a bohoslovcov br. Kačkoša a br. Fejsáka.** V slávnostne vyzdobenom chráme privítali svojho arcipastiera členovia kurátorského zboru, mládež s kvetinami a chlebom a soľou. Pri chrámových dverách privítal Preosvieteného vladyku Cyrila správca miestnej farnosti d. o. Štefan Ciba. Archijerejskú sv. liturgiu slúžil Preosvietený vladyka za asistencie d. o. prot. J. Chomu, d. o. L. Fedora, d. o. M. Fediča, d. o. M. Haverčáka.

Slávnostnú kázeň predniesol d. o. prot. J. Choma. Po skončení sv. bohoslužieb Preosvietený vladyka Cyril predniesol záverečnú kázeň, **v ktorej pochválil pravoslávnych veriacich za ich svedomité plnenie si náboženských povinností a za lásku k našej sv. pravoslávnej cirkvi a udelil prítomným svoje arcipastierske požehnanie.**

VLADYKA CYRIL NAVŠTÍVIL STRÁŽSKE:

Do malého východoslovenského mestečka Strážske zavítal medzi pravoslávnych veriacich vladyka Cyril, biskup michalovský, dňa 27. mája t. r., aby aj týchto veriacich posilnil v ich duchu a presvedčení, spolu s duchovnými, ktorí počas tejto návštevy asistovali pri bohoslužbách a to: d. o. prot. J. Choma, d. o. J. Holonič, d. o. Š. Horkaj, miestny duchovný.

Miestný duchovný d. o. Ján Hatrak je toho času na vojenskej základnej službe a zastupuje ho tu duchovný prot. Fedor Sisak, ktorý ešte aj na zaslúženom odpočinku vypomáha, kde treba.

Aj napriek tomu, že počasie neveľmi prialo odpustovej slávnosti, tieto sa vykonali s radosťou v skromných modlitbách v sv. archijerejskej liturgii, večerni, myrovaní, obchodu cerkvi s čítaním evanjelia.

Strážštianski pravoslávni veriaci sú si vedomí slov Spasiteľa Isusa Christa „nebojte sa“, „ja som s vami po všetky dni do skonania sveta“, dôstojne vyzdobili chrám aj okolie chrámu v ten deň. Za všetko vám vďaka.

HAŽÍNSKU FARNOSŤ NAVŠTÍVIL ARCIDEKAN Z KLOKOČOVA:

V Hažíne, okres Michalovce, sa konal chrámový sviatok v česť Voznesenija Hospoda nášho Isusa Christa dňa 3. júna t. r. Slúžil d. o. arcidekan michalovský prot. Jozef Iljuk z Klokočova, spolu d. o. dekanom J. Mantičom z Úbreža a miestnym duchovným tit. arcidekanom Jurajom Kocom.

Počasie dovolilo dôstojne vykonať slávnostné bohoslužby, tak tradične ako aj v iné roky sviatkovali ich predkovia, ktorí práve tak radi mali svoj chrám, východný obrad, spev a pravoslávnu vieru, ako majú pravoslávni veriaci v Hažíne a okolí, ktorí boli aj tam prítomní v tén deň. Títo veriaci si vážia svojich predkov a hrdia sa ich slávou aj dnes, a to je prejav ich veľkosti.

OSLAVA PATRÓNA KATEDRÁLNEHO CHRÁMU V MICHALOVCIACH

Patrónom pravoslávneho katedrálneho chrámu v Michalovciach je Svätý Duch, **preto v ten deň 10. júna t. r. na sviatok Zostúpenie Svätého Ducha sa tu konal chrámový sviatok — odpust.**

Bohoslužby vykonal vladyka Cyril, biskup michalovský, za asistencie d. o. prot. J. Iljuka, arcidekana michalovského, d. o. tit. arcidekana Juraja Kocu z Hažína, miestneho duchovného Štefana Horkaja, bohoslovcov J. Kačkoša a Mandzáka. Príležitostnú kázeň povedal v ten deň tit. arcidekan Juraj Koco.

Vladyka Cyril po sv. liturgii a modlitbe pred ikonou Spasiteľa Isusa Christa, ktorú daroval pre katedrálny chrám v Michalovciach J. Sv. Pimen, patriarcha moskovský a celého Ruska, inštaloval ikonu do chrámu. Predstavený katedrálneho chrámu Š. Horkaj poďakoval J. Sv. Pimenovi za dar, ktorý bude modlitebne spájať nás s J. Sv. Pimenom a jeho veriacimi a zaželal J. Sv. Pimenovi v ďalšej jeho práci v pravoslávnej cirkvi ešte veľa zdravia Na mnohaja i blahaja lita!, ktoré zaznelo mohutným spevom v chráme.

Vladyka Cyril sa prihovoril k veriacim a prosil veriacich, **aby otvorili svoje srdcia v láske k Bohu a blížnemu i statočnej svojej každodennej práci, aby mohol Svätý Duch prísť aj do naších duší, srdc, aby tak mohlo zavládnuť v našich du-**

šiach, domovoch a v celom svete, dobré spolunažívanie, pokoj a mier.

Po myrovaní a obchode okolo chrámu s čítaním evanjelia o Svätom Duchu sa predstavený katedrálneho chrámu poďakoval všetkým prítomným za účasť na bohoslužbách. Po mnoholistviu všetkým prítomným, vladyka Cyril zakončil chrámový sviatok požehnaním **„Blahoslovenie Hospodne na vás..."**

Štefan Byštanský

Zo života prešovskej eparchie

Vyznamenania:

● Preosvietený **vladyka Nikolaj, biskup prešovský, pri príležitosti osláv Paschy Christovej vyznamenal za kosolidačnú prácu v prospech sv. pravoslávnej cirkvi týchto duchovných** právom nosenia **zlatého kríža:**

D. o. Ivana Cimbaľaka, správcu farnosti Varadka, okr. Bardejov,
d. o. Ivana Hrindu, správcu farnosti Kečkovce, okr. Svidník,
d. o. Petra Kormaníka, správcu farnosti Ubľa, okr. Humenné,
d. o. Ivana Sičáka, správcu farnosti Sukov, okr. Humenné,
d. o. Ivana Teja, správcu farnosti Soboš, okr. Svidník,
d. o. Ivana Kosteckého, správcu farnosti Vydraň—Palota, okr. Humenné,
d. o. Juraja Juru, správcu farnosti Lomné, okr. Svidník.

Hodnosť **protojereja** udelil Preosvietený vladyka Nikolaj týmto duchovným:

D. o. Jánovi Jacošovi, správcovi farnosti Sabinov, okr. Prešov,
d. o. Vasilovi Matejkovi, správcovi farnosti Gerlachov, okr. Bardejov,
d. o. Pavlovi Pidaničovi, správcovi farnosti Lukov, okr. Bardejov,
d. o. Petrovi Prokopovičovi, správcovi farnosti Zbudská Belá, okr. Humenné,
d. o. Ivanovi Bieloruskému, správcovi farnosti Švermovo, okr. Banská Bystrica,
a d. o. Vasilovi Čokinovi, správcovi farnosti Vyšná Jablonka, okr. Humenné.

● Pri príležitosti osláv sviatku Nanebevstúpenia Christovho **za usilovnú prácu pri oprave chrámu a pri výstavbe novej farskej budovy Preosvietený vladyka Nikolaj vyznamenal pochvalným diplomom týchto kurátorov zo Stariny,** okr. Humenné: brata **I. Koribaniča, br. I. Macka, br. J. Hulaja, br. M. Fenďaka, br. J. Vasiľču a br. J. Hricihu.**

Archijerejské sv. liturgie:

● Preosvietený **vladyka Nikolaj,** biskup prešovský, **v nedeľu „slepého" odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v prešovskom katedrálnom chráme za spoluslúženia prešovského duchovenstva.** Na evanjelskú tému kázal d. o. mitr. prot. J. Kuzan.

● Dňa 10. 6. 1973 **Preosvietený vladyka Nikolaj, sprevádzaný d. o. mitr. prot. P. Spišákom, riaditeľom ER, navštívil pravoslávnu farnosť Vyšný Orlík, kde vykonal vysviacku sv. chrámu po oprave a vymaľovaní, a odslúžil archijerejskú sv. liturgiu.** Na konci sv. bohoslužieb sa Preosvietený vladyka Nikolaj poďakoval d. o. správcovi farnosti, kurátorom a veriacim za ich obetavú prácu pri oprave sv. chrámu.

● **V deň sviatku Zostúpenia sv. Ducha na apoštolov, t. j. 17. 6. t. r. Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s d. o. prot. P. Spišákom, riaditeľom ER, sa zúčastnil osláv tohtoročného chrámového sviatku v Krásnom Brode — na monastieri.** Sv. archijerejskú liturgiu odslúžil Preosvietený vladyka spolu s duchovenstvom z okolia za prítomnosti veľkého počtu pravoslávnych veriacich. Na konci slávnostných odpustových bohoslužieb Preosvietený vladyka pozdravil veriacich a zaželal im veľa síl a duchovnej múdrosti od sv. Ducha.

PREŠOV: deti po prvej sv. spovedi — jún 1973

ŠVERMOVO: deti po prvej sv. spovedi

Cyprus a jeho statoční synovia

Tento maličký ostrov, teraz Cyperská republika, na ktorý je dnes často upretá pozornosť celého sveta, zápasí na čele so svojím – jedným z mnohých statočných synov – pravoslávnym arcibiskupom Makáriom, cyperským prezidentom, o udržanie svojej nezávislosti, za lepšiu a šťastnú budúcnosť, mal v minulosti a má aj dnes svojich statočných synov.

Tak napríklad, každý rok 12. mája si pripomíname sv. otca Epifánia, biskupa cyperského, 13. mája sv. mučeníka Alexandra cyperského, 13. júna sv. Trifillia, biskupa Levkusie Cyperskej.

Dnes má statočného syna v osobe pravoslávneho arcibiskupa Makaria, cyperského prezidenta, skúseného a obratného nielen arcibiskupa, ale aj politika, ktorý si získal dôveru národa nielen ako hrdina protibritského odboja, ale aj počas nasledujúcich 12 rokov, a to neľahkých rokov, čo prešla Cyperská republika až dodnes od získania si svojej nezávislosti.

Veľa už zažil tento ostrov, no aj dnes je svedkom mnohých nepríjemností, počínajúc rôznymi intrigami, trenicami, až po pokus o atentát na arcibiskupa Makária. Nie je to závideniahodná situácia pre arcibiskupa Makária, ako prezidenta v Cyperskej republike, ktorý jediný na svete plní súčasne cirkevnú a štátnu funkciu.

Cyperský ľud dnes na čele so svojím statočným synom, pravoslávnym arcibiskupom Makariom, cyperským prezidentom, chce už žiť po toľkých útrapách, intrigách a nepokojoch, v pokoji a mieri. V tomto úsilí ho podporujú všetci ľudia na celom svete, ktorý milujú pokoj a mier, tak ako ho podporujú aj v jeho statočnom a spravodlivom boji za udržanie si nezávislosti a lepšej budúcnosti.

Štefan Horkaj, duchovný

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ PRISPELI: Pravoslávy farský úrad Nechval–Polianka Kčs 50.50, Pravoslávny farský úrad Prešov 30.–, Bohuznáma veriaca z Varhaňoviec 25.–, Mária Niskáčová, Košice, 50.–, Vasil Kršňák, Švermovo, 50.–, Anna Kršňáková, Švermovo, 50.–, Bohuznáma veriaca z Jakušoviec Kčs 25.–, Hrustič Ján, Dúbravka, okr. Michalovce, 50.– a Juraj Hreňo, Dúbravka, okr. Michalovce 20.– Kčs. Štedrým a úprimným darcom srdečne ďakujeme. Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Posmrtná spomienka

V hlbokom zármutku **odprevadili veriaci obce Vernár dňa 7. 5. 1973 na večný odpočinok svojho predsedu kurátorského zboru, brata ONDREJA ŠIFRU.** Nebohý sa narodil vo Vernári r. 1922. Bol vzorným občanom i kresťanom. Naša obec stráca v ňom jedného z najoddanejších pravoslávnych veriacich, ktorý našu cirkev nikdy neopustil, ani keď jej bolo v krízových rokoch 1968–69 najhoršie. **Miestni občania, ako aj jeho spolupracovníci svojou veľkou účasťou na pohrebe ocenili jeho statočnú prácu v kurátorskom zbore.** Pohrebný obrad na miestnom cintoríne **odslúžil miestny duchovný prot. P. Bajaj.** Lúčime sa s Tebou, brat Ondrej, slovami starozákonného Siracha: „Bol si milý Bohu, milý ľuďom i svojej rodine, a preto pamiatka Tvoja bude požehnaná“. **Vičnaja pamjať.**

Prot. P. Bajaj

● „Bože môj, v teba nádej skladám, nech nie som zahanbený, aby sa neradovali nepriatelia moji nado mnou“ *(Žalm 25, 2). Tieto slová vyjadrujú nádej, že nám Boh dá, čo potrebujeme a o čo Ho prosíme pre našu spásu. V Boha máme dúfať, lebo je všemohúci, najvýš dobrotivý a pravdovravný, spravodlivý a verný.*

● *Že zachovávanie desatora starozákonných prikázaní je pre spásu nevyhnuteľne potrebné, vysvitá z odpovede Isusa Christa človeku, ktorý sa Ho pýtal, čo má robiť, aby obdržal život večný. Tá odpoveď znela:* „Ak chceš vojsť do života (večného), dbaj o prikázania“. *Isus Christos tým mienil desatoro prikázaní, lebo niektoré z nich pri tom aj výslovne uviedol (Mat. 19, 16–19).*